

Fig. 1. Skørpinge. Ydre, set fra Sydøst.

M. M. 1907

SKØRPINGE KIRKE

VESTER FLAKKEBJERG HERRED

Kirken nævnes i Roskildebispens Jordebog o. 1370 med Jorder til en halv Mark (»terras ad dimidiam marcam«) og svarede da 2 Mark¹. Præsteindberetningen 1755 nævner, at Kirken tidligere ejedes af Christian 4. I Slutningen af 1600'erne købtes den af Admiral Bielke til Basnæs, og ved kgl. Skøde af 15. Aug. 1699 fik hans Enke Vibeke Juel Kirkens Tiende overdraget². Sammen med Basnæs kom Kirken under Holsteinborg, hvorfra den gik over til Selveje 1. Juli 1915.

I Følge Klemmebrevet³ 9. Maj 1555 skulde Skørpinge have været Anneks til Sludstrup (Slagelse Herred). Denne Ordning blev dog aldrig gennemført, men ved kgl. aabent Brev af 5. Jan. 1622 blev Faardrup Anneks til Skørpinge. Fra 1672 var Skørpinge-Faardrup lagt under Skelskør, hvis Kapellan residerede i Skørpinge; men ved Reskript af 20. Dec. 1765 blev Skørpinge-Faardrup atter et selvstændigt Sognekald⁴.

Kirken ligger paa en ganske flad Højning i Byens vestre Udkant. Kirkegaarden hegnes af moderne Mure.

Bygningen bestaar af romansk Kor og Skib med fem Tilbygninger, tre sentmiddelalderlige: Vesttaarn, Nordkapel og Vaabenhús foran Skibets Syd-dør, samt to moderne: et Trappehus og et Sakristi (nu Ligkapel) ved Korets Nordside. Alle Bygningens middelalderlige Afsnit er overvejende opført af Munkesten.

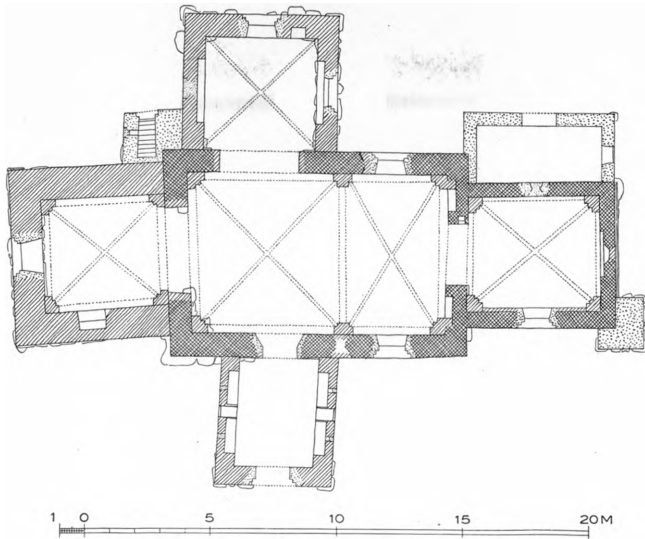

Fig. 2. Skørpinge. Plan. 1:300. Maalt af Arne Nystrom 1928.

Den oprindelige Del, Kor og Skib, er en senromansk *Teglstensbygning* med mange pyntelige Enkeltheder. Stenene maaler $26\text{--}27 \times 12\text{--}13,5 \times 8,5\text{--}9,5$ cm; fem Skifter: 52 cm. Der har været to Sökkelfremspring, vel oprindelig profilerede, men nu ommurede og flikkede til Ukendelighed. Skibets romanske Murhøjde er knap 4 m over Sökkelen. De indvendige Vægge har staaet pudsede, medens Ydermurene har haft Stenene fremme, som det endnu ses fra Tilbygningernes Loftter; Fugerne er Rygfuger. Koret har oprindelig haft tre Vinduer, eet i hver Ydervæg. Af disse skimtes Nordvinduet fra Ligkapellet og Østvinduet ses i hele sin Højde udefra. De har riffelhugne, smigede Formsten i Stikket og udenom et Fladskifte af krumme Løbere. Vinduerne er af slanke Proportioner. Østvinduet maaler udvendig o. 170×60 cm; indvendig staaer det som en o. 85 cm bred Niche bag Altertavlen, indfattet af en stor, oprindelig, halv Sten dyb, rundbuet Blænding, o. 175 cm bred (Fig. 3). Det er altsaa betydelig bredere indvendig end udvendig. Det eneste bevarede af Skibets Vinduer sidder, udvendig tilmuret, omtrent midt i Sydmuren (Fig. 5). Lidt østligere paa Nordmuren staaer en Stump af Stikket til et formentlig ogsaa romansk Vindue (uden Fladskifte), forstyrret af det moderne Vindue. Kirkens Norddør er forsvundet ved Nordkappellets Opførelse, og det søndre Dørparti er i nyeste Tid blevet skamferet ved en Gennembrydning af den øvre Mur. Døren har siddet i et rektangulært, o. 5 cm fremspringende Felt, hvis øverste Skifte havde hulet Skraakant. Seks Skifter over Dørfeltet var der et Savskifte. Døraabningen er rundbuet og har Smige indefter; nu er den overpudset og noget udvidet. Korbuen er smal og rundbuet med smaa Kragbaand, der har skraa Underkant; dens Højde er 3,40 m. I den nordre

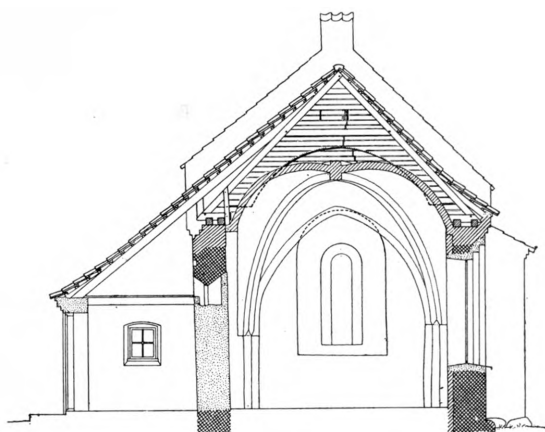

Fig. 3. Skørpinge. Tværnsnit gennem Koret i dets nuværende Tilstand, set mod Øst. 1:150. Maalt af C. G. Schultz 1938.

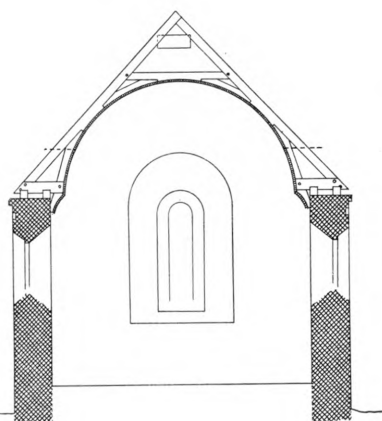

Fig. 4. Skørpinge. Tværnsnit gennem det romanske Ivor, set mod Øst. 1:150. Rekonstruktion af C. G. Schultz 1938.

Vange findes en lille Niche med Spærstik, og paa hver Side af Korbuen er der i Triumfvæggen en rundbuet Sidealter-Niche med flad Bund. Kirkerummet har oprindelig været fladdækket; over Hvælvingerne ses endnu mange af Skibets gamle Bjælkehuller. Overkanten af den bevarede Vægpuks viser, at Loftsbeklædningen har ligget under Bjælkerne. Koret synes at have haft en høj Tøndehvælv af Træ, sml. Snit (Fig. 3) og Rekonstruktionsforsøg (Fig. 4), hvor Tagværket er tegnet som visse vestjyske Kirkers⁵. Paa Indersiden af Gavlen er der nemlig et rundbuet Afsæt paa 11 cm, paafaldende højtsiddende, idet Buetoppen er o. 140 cm over Sidemurenes Overkant; et Stenhvælv kan ikke have haft sin Ansats saa højt oppe, idet Buen ligger tæt under Hanebaandene. Af de bevarede Gavle er især Skibets Vestgavl (Fig. 6) og Korets Østgavl (Fig. 1) rigt udformede. Begge har vel i sin Tid været afsluttet i Taglinierne (uden Kamme), og begge har over et i Gesimshøjde indlagt Savskifte en Dekoration bestaaende af tre kun o. 5 cm dybe Blændinger, med Bunden muret i Zigzagmønster. I hver Gavl er Midtblændingen betydelig bredere og højere end de to andre (sml. Teestrup S. 602). Blændingerne er alle rundbuede og har i Vestgavlen et Løberskifte udenom Stikket. Østgavlens brede Midtblænding er dog afsluttet med tre sammenkoblede Rundbuer paa profilerede Teglstenskonsoller; Vestgavlen har over Blændingerne endnu et Savskifte og øverst en T-formet Blænding. Skibets Østgavl er langt enklere; den har lidt over Gesimshøjde et indlagt Savskifte og et lignende o. 130 cm under den nuværende Tagryg. Gavlspiden over dette sidste Savskifte er muret i Zigzagmønster. Skibets Sydmur og Korets Nordmur har under de gotiske Gesimser et forsænket Savskifte, der stopper o. 60 cm fra Hjørnerne og afbrydes over Vinduerne.

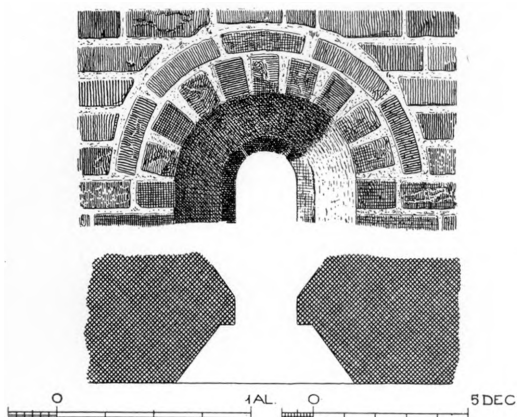

Fig. 5. Skørpinge. Romansk Vindue i Skibets Sydmur.
2:5. Maalt af C. M. Smidt 1913 (S. 809).

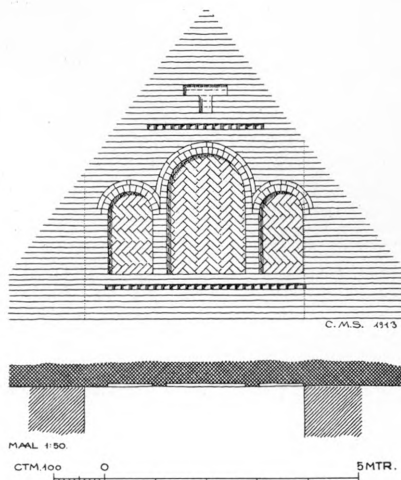

Fig. 6. Skørpinge. Skibets romanske Vestgavl.
1:150. Maalt af C. M. Smidt 1913 (S. 810).

Gotiske Omdannelser og Udvidelser. I den senere Middelalder har Koret faaet eet, Skibet to Fag simple *Krydshvælvinger* med flade Kapper, meget lidt indskaarne, i Koret dog noget buklede; Halvstens Overribber. Hvælvene er næppe yngre end Begyndelsen af 1400'erne. Af Skibets er det vestre betydelig større end det østre og omtrent kvadratisk. Samtidig med Hvælvene har man sandsynligvis forhøjet Gavlene. De to Østgavle har glatte Kamme og Top-tinde, hvorunder der paa Korgavlen findes en enkelte Rundblænding; Skibets Gavlkamme synes ommurede med smaa Sten i ny Tid.

Taarnet er ligesom Nordkapellet og Vaabenhuset fra Middelalderens Slutning. Taarnrummets Hvælv er af almindelig sengotisk Karakter med Helsten brede Overribber, der har Trin. Den har Helstens Skjoldbuer og er derfor næppe helt oprindelig. I Sydvæggen er der en dyb, fladbuet Blænding, snarest en Tilmuring efter et Vindue eller en Dør; moderne Vestvindue. Den spidse Taarnbue er lav og bred. Til Mellemstokværket har der været Opgang ad en løs Træstige gennem en oprindelig, fladbuet Dør, østlig i Nordmuren. Klokkestokværket har i Nord og Syd to falsede, spidsbuede Glamhuller, mod Øst to mindre og fladbuede, eet paa hver Side af Skibets Tagryg. Klokkerummets Vestvæg er ommuret med smaa, moderne Sten helt op til øverste Kamtak; der er her kun eet Glamhul, og Gavlen er glat. Østgavlen er derimod bevaret, omend dens syv Kamtakker er ommurede. Den har tre tvillingdelte Spidsbueblændinger, hvis Buer adskilles af en kort Hængestav med afrundet Konsolsten. Over hver af de tre Blændinger er en lille Rundblænding og en lignende, men større paa Siderne udenom dem. Den midterste Blænding er anbragt i en fremspringende Lisen, der naar op til den øverste Kamtak og strækker sig ned bag Skibets Tag.

Nordkapellet er af Munkesten over Syld af fremspringende Kampesten. Det har syv Kamtakker og samme Antal spidsbuede Blændinger af stigende Højde. Vinduerne i Øst og Nord er moderne; under det sidste ses Siderne af en ældre Dør; i Vestmuren et oprindeligt, fladbuet, nu tilmuret Vindue. Det Indre har i Øst og Vest store, spidsbuede Spareblændinger med muret Bænk i Undersiden, i Nord en lille, fladbuet Gemmeniche. Kapellets samtidige Hvælving er uden Skjoldbuer, og de simple Halvstens Ribber forløber i Hjørnerne; Kapperne er noget buklede; Halvstens Overribber.

Vaabenhuset er af samme Materiale og Konstruktion som Nordkapellet, og har en lignende Gavl, dog kun med fem Kamtakker og Blændinger. Loftet er fladt, Døren og det lille Østvindue helt nye. I hver Langmur findes indvendig to brede, 1½ Sten dybe Blændinger; i hver af dem har der været en smal, nu tilmuret, Lyssprække, kun Halvsten bred.

Trappehus og *Ligkapel* er begge fra sidste Halvdel af 1800'erne og meget uanselige. Ny, men bygget af to Gange, er ogsaa den svære *Støttestille* ved Korets Sydøsthjørne.

Tagværkerne er alle nye, af Fyr. Alle Vinduer i Brug er nye med spidsbuede Støbejernsstel.

Kirken er hvidtet ud- og indvendig, Soklen sort. Tagene er dækket med Vingetegl, Kamtakkerne paa Taarn, Vaabenhus og Nordkapel dog med Munke-tagsten.

INVENTAR

Alterbordet er nyt, af Fyr. En **Relikvieæske* af Bly fra det tidligere murede †Alterbord indsendtes 1810 til Nationalmuseet.

Altartavle (Fig. 11), fra 1646, i landlig Bruskbarok med naive Figurer. Det firkantede Storfelt i bred, rundprofileret Ramme med fladskaarne Ornament, flankeres af moderne toskanske Søjler med Prydbælter. Storvingerne har Medailloner, hvori Englebørn med Kors og Anker, og relief-skaarne Slyngværk med Keruber, Masker og Fugle; paa Konsoller staar frie Figurer af Markus og Matthæus. Fodstykket flankeres af de to Søjlepostamenter med Diademhoveder, og af Smaavinger. Storgesimsens Krumknægte har Form af Havfruer. Topstykkets firsidede Felt flankeres af to kvindelige Hermer, Kærlighed og Retfærdighed; udfor Topvingerne, der har Ornament i Fladsnit, to frit ud-skaarne Figurer: Johannes og Lukas. I den brudte, halvrunde Gavl relief-skaar: »Anno 1646«. Tavlen blev opmalet 1912, men omstafferet 1926 af Ole Søndergaard, der ogsaa malede det nuværende Billede, 72 × 54 cm, i Midtfeltet, Kristus paa Korset i Stedet for en ældre Fremstilling af Jerusalem med et stort Kors i Forgrunden, malet direkte paa Træet. De oprindelige

S. B. 1938

Fig. 7. Skørpinge. Senromansk Mariafigur
(S. 814).

S. B. 1938

Fig. 8. Skørpinge. Unggotisk Mariafigur
(S. 814).

Malerier paa Tavlen forestillede (1755): »Nadveren (Judas var fremhævet ved rødt Haar og rød Kjortel), Korsfæstelsen, Døden, Begravelsen, Opstandelsen og Himmelfarten«. Oprindelig flankeredes Storfeltet af to Figurer af Eg, forestillende Moses, med Lovens Tavler (fornye), og Johannes Døberen med fremstrakt, nu tom højre Haand. 1755 stod Moses paa venstre, Johannes (»med en Bog i sin Haand, hvorpaa staar det Guds Lam«) paa højre Side af Alteret. Nu er de to Figurer anbragt i de gamle Sidealter-Nicher.

†*Altartavle*, gammel, katolsk, smukt forgyldt, hang (1755) paa Nordvæggen. Af »de adskillige Billeder« kunde Præsten imidlertid kun bestemme S. Christoforus. Fra denne Tavle stammer vistnok fire sengotiske, 46,5 cm høje, **Figurer* fra o. 1475—1500: S. Peder, nu uden Attribut; S. Paulus, med Sværd i højre, Posebog i venstre Haand; S. Barbara, med Taarn, og S. Catharina, med Hjulfælg.

V. H. 1931

Fig. 9. Skørpinge. Alterkalk 1586
(S. 814).

V. H. 1931

Fig. 10. Skørpinge. Sygekalk 1732
(S. 814).

Omtrent samtidig med disse Figurer er en **S. Vincentius* (eller *Quirinus?*), 50 cm høj, i Diakondragt og med et Møllehjul i venstre Haand. Noget senere er en **S. Catharina*, 61 cm høj, med Hæftet af et oprettet Sværd i venstre Haand; denne Figur er sikkert fra »Næstved Krucifiks-Mesterens« Værksted⁶.

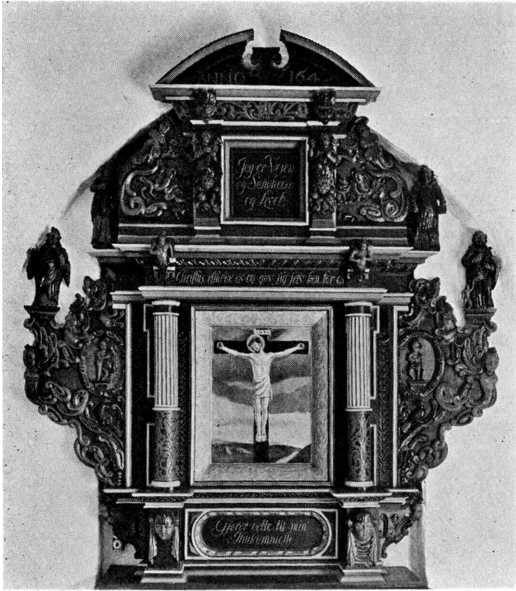
Fra Kirken stammer endnu to **Mariafigurer*, en senromansk (Fig. 7), 70 cm høj, fra o. 1200, og en unggotisk (Fig. 8), 111 cm høj, fra o. 1250.

Alle de nævnte Figurer, der har bevaret Farverester paa Kridtgrund, er i Nationalmuseet.

Altersølv. Kalk, (Fig. 9), 22 cm høj, fra 1586. Den sekstungede Fod, med støbt Forkant, har graverede Versaler: »Hr Lavritz Lavrissøn Jens Nielssøn Anders Nielssøn lode gøre denne Kalck til Skørpinge Kierke Anno 1586«; stærkt profileret Skaft; Knop med Rudetoppe, hvorpaa graveret: »Jhesus« paa Bund af Firblade; seks og seks spidse Blade med graveret Ornament; vistnok nyere Bæger. Paa Fodranden to ens Mestermærker (sml. Oversigt). *Disk* med graveret Cirkelkors. *Sygekalk* (Fig. 10), af kbh. Prøvesølv 1732, 14,5 cm høj, med rund Fod og fladtrykt Knop; paa Bægeret graveret et Vaaben for Kirkeejeren C. F. de Boysset; Mestermærke for Christian Sørensen (Olrik 112). *Vinbeholder*, til at sætte ned i Bægeret, med Oblatgemme i Laaget.

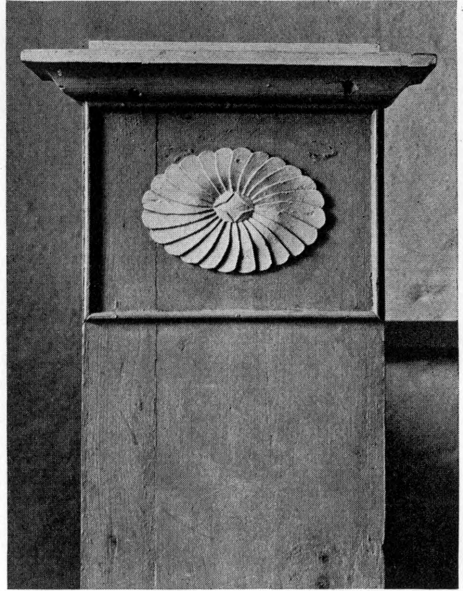
Alterstager, 45 cm høje, med balusterformet Skaft og høj, klokkeformet Fod fra o. 1600—1650.

Font af Granit, romansk, af een Sten. Kummen, 81 cm i Tvm., har svagt

V. H. 1931

Fig. 11. Skørpinge. Altertavle 1646
(S. 812).

V. H. 193

Fig. 12. Skørpinge. Stolestadegavl 1850
(S. 815).

markeret Firkloverform, og foroven en lav Rundstav mellem to Furer. Kraftig, tovsnoet Skaftvulst. Foden er skjult i Gulvet. Kummen er cementfyldt. Sml. Vigersted, S. 493.

Fad af Messing, glat, nyt. *Tinkande*, fra 1800'erne.

* *Korbuekrucifiksgruppe*, sengotisk, o. 1520, sikkert fra »Næstved Krucifiks-Mesterens« Værksted⁶; Figuren er 81 cm høj. Korstræet, kraftig gotisk profileret, ender i cirkelrunde Skiver med glatte Felter. Farverester paa Kridtgrund. Sidefigurerne, Maria og Johannes, er 58 cm høje. Nu i Nationalmuseet.

Prædikestol i Ung-Renaissance fra o. 1590, fra samme Værksted som Sludstrup og Hemmeshøj (Slagelse Hrd. S. 698 og 750). De fire Fag adskilles af balusterformede Søjler af Fyr (nyere, men sikkert kopierede efter de oprindelige) og har i Storfelterne og Smalfelterne glatte, firsidede Felter med Profillister. Nyere er ogsaa de riflede Hjørnelisener. Ny Stolpe og Opgang. Brunmalet med Hvidt og Guld. Himmel, sekssidet, med glat Underside, Profilliste-frise og Hjørnepostamenter; Trekanttopstykker, drejede Hængekugler og Topspir (nyere).

Stoleværket er fra 1850 (Kaldsbog); Gavlene har Hvirvelrosetter (Fig. 11).

To Salmenummer-Tavler, enkle, fra o. 1800—25.

Pengeblok, firsidet, af Eg, stærkt jernbeslaaet; sikkert fra 1600'erne.

Klokker. 1) 1615. Versaler, i to Linjer, mellem Blomsterfriser: »Durch das Feir bin ich geflossen, Gerg Wolf von Nerenberg und Tonnis Weis von Ham-

burg haben mich gossen Anno Domini 1615.« Paa Siden omkring et Bomærke: »N E L T Z N I L S S A V R«, paa Slagringen en stærkt medtaget Indskrift:« ... ich Kloc ... ich um sonst sodern um Gottes Genade und Gunst ich fodder(!) Volck und die Presterschaf zu samen dass ...« Tvm. 97 cm.

2) 1625. Versaler i to Linjer mellem gotiserende Blomsterfrise og Akantusfrise: »Her Morten Pedersen Hans Lauritsen Jep Hansen til Skørpinge Kircke. Rudolfus Burckhartus me fecit Anno 1625«. Tvm. 90 cm.

Gammel *Klokkestol* af Eg.

GRAVMINDER

Epitaf med Dobbeltindskrift 1) Madame Bodil Sophia Smidt, født i Reersløw 23. Marts 1712, gift i 3 Aar med Hr. Simon Trojel i Friderichsborg, i 34 Aar med Hr. Knud Wass i Schiørpinge, død 12. Juni 1782. 2) »Her uden for hviler« Hr. Knud Eberhærdt Hwass, født i Sørbyemagle 24. Juni 1726, Kapellan for Gimlinge i 7 Aar, for Schiørpinge og Fordrup i 7 Aar, Sognepræst i 41 Aar, gift med »hans her under hvilende Hustru Madame Bodild Sophia Trojel i 34 Aar, død 28. Jan. 1806. Enkel Tavle af Fyr, i sort Ramme, delt i to Felter, med Arkader, Guirlander og Blomster i graa Farver samt de to Versalindskrifter i Guld. Paa Nordkapellets Vestvæg.

Gravsten. 1) Maria Jensdatter, Enke efter Lauritz Lauritzen, Stedets Præst i 30 Aar, død 1611, 68 Aar gammel (to Sønner og en lille Datter) og derefter gift med Morten Pedersen Ringstad, i <33> Aar Præst til Skiørpinge og Faardrup og i <28> Aars Ægteskab Forældre til to Sønner og fire Døtre. Han døde 16<44> i hans Alders □ Aar, hun døde i Skørpinge Præstegaard 2. Febr. 1639, 57 Aar gammel og blev begravet mellem sine to Mænd. Under Gravskriften et Vers:

Her ligger under denne haarde steen
Træ Salige Menniskers døde been
Lad dennem ligge her med fred oc roe,
Saa skal du oc kom(m)e udi him(m)erige at boe
Opkast ikke disse wsafftige og tørre been
Tænk paa din egen ende oc vær ey seen
Gud onde oss alle saa at leffue oc døe
At wi kunde vogne udi Abrahams skiød.

Indskrift paa Latin med Versaler, Stednavnene og Verset dog med Fraktur; Hjørnecirkler med Relieffer af Evangelisterne og deres Tegn, paa riffelhugget Bund; foroven og forneden latinske Skriftsteder. Ølandsk Kalksten, 209 × 143 cm. I Korgulvet, foran Alteret.

†2) Christoffer Hansen Nyborg, Sognepræst til Schiørpinge og Fordrup i

32 Aar, død 3. Juni 1676, 59 Aar gammel og hans Hustru Maren Peders-
daatter, død 23. Maj 1677, 72 Aar gammel, og hendes Datter Maren Mortens-
daatter, død 7. Nov. 1668, 26 Aar gammel. Latinsk Indskrift med Skrift-
steder Johs. 11 (paa Latin) og Johs. 14 (paa Dansk). Laa (1755) »i Korsdøren«.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1661—72 (RA). — Kaldsbog 1784—1835 (LA). — Skørpinge-Faardrup Kirkebog 1781—1815 (LA). — Præsteindberetninger 1755 (NM), 1759 (LA). — Museumsindberetninger af J. B. Løffler 1886, C. M. Smidt og Hugo Matthiessen 1913. Revideret af P. N. og V. H. 1936.

S. M. Beyer: Topographie over Egitzlefnagle Sogn og Vester-Flakkeberg Herreds Pastorater. 1820. S. 85—87. H. F. Rørdam: Sjællandske Kirker og Præster. Skjørpinge og Faardrup i V. Flakkebjerg Herred (Kirkehist. Saml. 5. R. IV, 557—64). H. F. Rørdam: En Menighed i Præstenød (Kirkehist. Saml. 5. R. V, 610—17).

¹ S. R. D. VII, 118. ² Danske Herregaarde ved 1920. I. 1922. S. 69. Ejeren af Basnæs, Kaptajn Chr. Frederik de Boysset gjorde 1732 i sin Egenskab af Kirkeejer Krav paa at vælge Kapellanen, hvilket ellers tilkom Sognepræsten i Skelskør; denne Strid førte til en Betssag, der bevirkede, at Embedet meget længe stod ledigt (sml. Kirkehist. Saml. 5. R. V, 610). ³ H. F. Rørdam: Danske Kirkelove I, 435. ⁴ Kirkehist. Saml. 5. R. IV, 561, 564. ⁵ Storck: Om den buede Tagform i nogle jyske Landsbykirker. Aarbøger 1890. S. 376—88. ⁶ Danmarks Kirker. Præstø Amt. S. 1074.

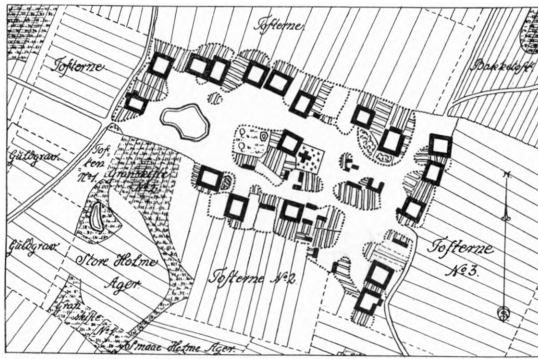

Fig. 13. Skørpinge 1770.